

 ASTRONOMIA

Milers de caçadors d'eclipsis es congreguen a l'illa de Pasqua

► Més d'un centenar d'espanyols assistiran a l'espectacle solar de l'11 de juliol al Pacífic

RAMON TOMÀS
BARCELONA

Pocs minuts després de la una del migdia, hora local a l'illa de Pasqua, la foscor irromprà de sobte sense provocar ni el pànic ni corregudes. «He vist gent aplaudir, plorar, cridar o acollonir-se», recorda Josep Masalles, d'Aster, l'Agrupació Astronòmica de Barcelona. Els seus 4.900 habitants, bolcats en el turisme, es freguen les mans amb la grossa astronòmica que suposa l'arribada de milers de caçadors d'eclipsis. Fa anys que els aficionats van planificar les seves expedicions.

El gran dia, el diumenge 11 de juliol, el corredor de l'ombra travessarà el sud de l'oceà Pacífic fins a extinguir-se a Xile i l'Argentina. Pel camí, «la fortuna» (coincideixen els caçadors) hi ha col·locat Rapa Nui, l'observatori estrella. No hi ha gaire més terra ferma -l'illa Mangaia i alguns atols de la Polinèsia francesa- per veure l'eclipsi solar total en el seu apogeu.

«Les expectatives són molt altes a Pasqua perquè es podrà veure en pocs llocs», reitera Masalles. Les sensacions que evocuen els 5 minuts i 20 segons, com a màxim, en què la Lluna tancarà el Sol revolucionaran la terra dels moais. «El 2005, molts hotels ja tenien reserves per al dia de l'eclipsi», comenta Elizabeth Velásquez, cap de l'oficina local de turisme. L'oferta hotelera a l'illa (2.200 persones) no va trigar a omplir-se, i ara només queden alguns forats en cabanyes. Velásquez calcula en 2.800 caçaclipsis la compareixença entre els dies 7 i 11:

«La gent em pregunta si s'omplirà l'illa», admet.

«És molt probable que no entri tota la gent que té previst venir», adverteix Juan Pedro Gómez, astrofotògraf murcià. «Tot i que el turisme d'eclipsis continua sent minoritari, segur que no han vist mai tanta gent de cop a Pasqua», apunta Masalles. «Com que som 10.000 perso-

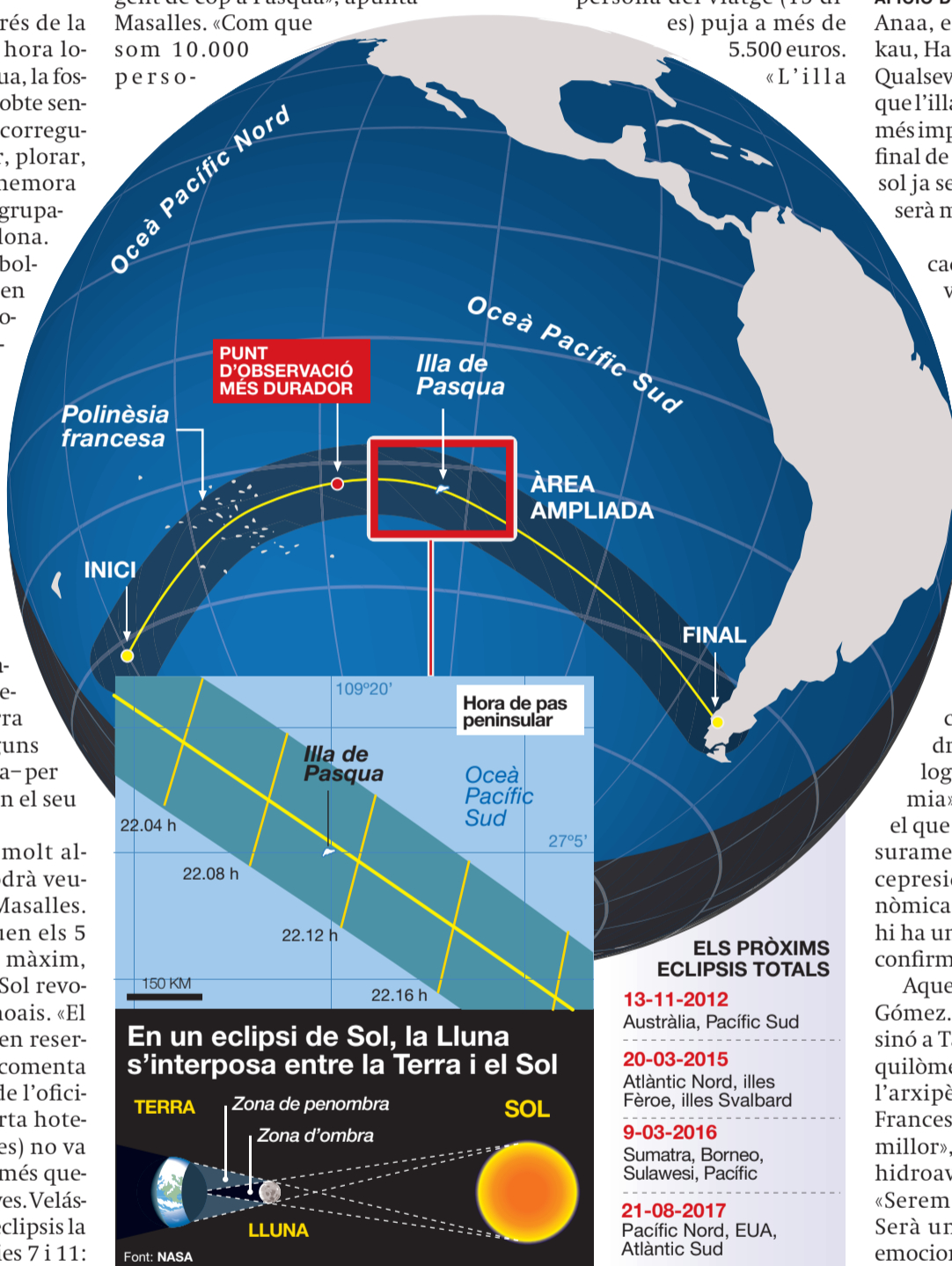
nes les que volem entrar-hi, o reservàvem amb molta antelació o ens quedàvem sense places. Nosaltres vam fer la reserva fa tres anys», diu Miquel Serra-Ricart, director de l'observatori del Teide-IAC. Serra-Ricart denuncia que «han inflat els preus». No és l'únic que ho diu. El preu per persona del viatge (15 dies) puja a més de 5.500 euros. «L'illa

rebrà la gent que pugui. Ens interessa més la qualitat que la quantitat», es defensa Edgar, al capdavant de l'hotel Vai Moana. L'hotel Oceania serà la seu espanyola: rebrà més d'un centenar d'expedicionaris portats per l'agència de viatges Tuareg.

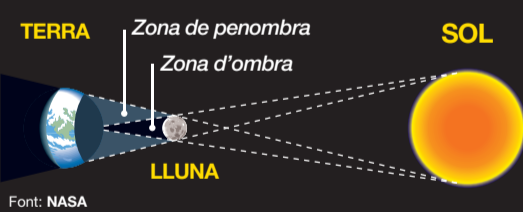
AFICIÓ DE RISC // Mehetia, els atols Anaia, el Reitoru, Ravahare, Marokau, Hao, Hikuera, Tauere, Maria... Qualsevol tros de terra serveix, tot i que l'illa de Pasqua «és el lloc habitat més important», explica Masalles. Al final de l'itinerari, a la Patagònia, el sol ja serà massa baix i l'espectacle serà menor.

L'enemic més temut pels caçadors d'eclipsis són els núvols, que poden engagar en orris els anhels d'anys. Tots l'han patit alguna vegada en els seus viatges. «Encara que no el vegis directament, és interessant la sensació de foscor absoluta en ple dia i veure arribar l'ombra», disculpa un positiu Masalles. A Pasqua «hi ha un 50% de probabilitats que estigui ennuvolat». «Vaig estar mirant les illes Cook i alguns atols de la Polinèsia, però l'accés era més complicat. Vam mirar, en aquest ordre, l'astronomia, la meteorologia, l'accessibilitat i l'economia», enumera Masalles. «Passi el que passi, farem els nostres mesuraments», es consola Ribalta, vicepresident de l'Agrupació Astronòmica de Sabadell. «A la Polinèsia hi ha un 10% més de probabilitats», confirma Serra-Ricart.

Aquest 10% ha estat decisiu per a Gómez. No anirà a l'illa de Pasqua, sinó a Tatakoto, un atol aïllat de 14 quilòmetres de llarg i 3,5 d'ample a l'arxipèlag de Tuamotu (Polinèsia Francesa). «És probable que es vegi millor», confia. Gómez sortirà amb hidroavió des de Papeete (Tahiti). «Serem unes 80 persones a l'atol. Serà una projecció privada», diu emocionat. ≡

En un eclipsi de Sol, la Lluna s'interposa entre la Terra i el Sol

experiències de la cacera d'ombres

JUAN PEDRO GÓMEZ

«Un segon compensa tots els sacrificis»

Deu eclipsis totals i tres d'anulars. Tots han estat immortalitzats per aquest astrofotògraf de Múrcia, un total de «mitja hora d'eclipsis». En el seu baptisme, a Finlàndia, «no va veure res perquè estava ennuvolat». No va defallir: «L'any següent vaig anar a Mèxic i vaig veure un eclipsi total de 6 minuts i 52 segons». «Qualsevol segon compensa tot el sacrifici econòmic», diu Gómez, i afegeix: «Se't posa la pell de gallina, les llàgrimes et salten dels ulls. És com quan el teu equip juga la final d'un campionat. Vendre aquest instant de felicitat és impossible».

JOSEP MASALLES

«Tinc el rècord espanyol d'observacions»

Onze eclipsis totals, quatre d'anulars i un d'híbrid. «El rècord documentat a Espanya», resumeix. Des del seu primer eclipsi, hi ha hagut canvis a la comitiva de caçadors. «Els eclipsis ja no són territori només de científics», insisteix. Masalles ha recorregut totes les distàncies, en ocasions per contemplar només 23 segons, com a Austràlia. «Vaig anar més lluny que mai per veure el més breu, però els curts són els millors, les perles de Baily es veuen millor». Cap li sembla igual: «Les corones solars són diferents, les fulguracions, les protuberàncies...»

MIQUEL SERRA-RICART

«Si existís l'infern, el túnel per arribar-hi seria un eclipsi»

Els últims 10 anys ha vist tots els eclipsis totals. El 2003, a l'Antàrtida, ja es va enfrontar a un de logística complexa: «L'ombra passava per llocs inexplorats». Llavors, amb altres caçadors d'eclipsis, va contractar un Airbus 320 que va sortir de Punta Arenas (Xile) i va volar 14 hores. «Ens vam endinsar a l'ombra i la vam perseguir. Vam aconseguir veure l'eclipsi dos minuts i 10 segons». El seient al costat de la finestreta li va costar gairebé 6.000 euros. «Si existís l'infern, el túnel per arribar-hi seria un eclipsi. És l'experiència més gran que pot viure l'ésser humà», diu.

JOAQUIM RIBALTA

«Em vaig casar al d'Austràlia i l'amor no ha mort»

Ha viscut 10 eclipsis totals i 2 d'anulars. «Són un enriquiment del teu patrimoni cultural. És el revers de la vida», assegura. Ribalta compagina la contemplació amb l'estudi del «comportament de l'atmosfera i els animals» durant l'ocultació. Ara té 65 anys i «l'esperança d'arribar a veure l'eclipsi del 2026 al delta de l'Ebre». Alguns dels millors moments de la seva vida neixen de les ombres. «Em vaig casar amb Araceli durant un eclipsi a Austràlia i l'amor no s'ha extingit. Sempre estarà amb nosaltres», confia.

L'ADN

PERE
Puigdomènech

Petroli

El pou Deepwater Horizon de la companyia BP continua llançant desenes de milers de barrils de petroli a les aigües del golf de Mèxic. Els esforços per parar el vessament estan tardant. No és el primer cop que es crea un problema ecològic com a conseqüència de la producció o el transport de petroli. El cas actual, que està sent especialment dramàtic, posa també sobre la taula la dificultat d'aconseguir noves fonts de petroli.

L'ús del petroli és modern. Fa cent anys era un fang negrós que a cops es feia servir per fer llum o calor, fins que es va refinar i es van desenvolupar motors que podien aprofitar el seu poder energètic. Del petroli en traiem ara no tan sols gasolina i gas (propà o butà), sinó també molts productes industrials com plàstics, adobs per l'agricultura i produc-

El vessament del golf de Mèxic ens recorda que és urgent buscar nous combustibles

tes farmacèutics. L'energia que traiem del petroli ha mogut el segle XX. Però tots sabem que no és etern. N'hi ha reserves limitades i, a més, algunes estan en països inestables o estan a gran profunditat i obtenir-les és difícil. El petroli s'està convertint en un ben escàs.

A més sabem que el petroli ens produeix sovint problemes en el medi ambient. El vessament del golf de Mèxic és dramàtic, però les imatges que ens arriben cada dia de Nigèria també ho són, com ho van ser els accidents de vaixells com l'*Exxon Valdez*, el *Prestige* i d'altres. I ja hem après també que cremar petroli en excés és una de les causes del canvi climàtic.

El petroli és una energia solar concentrada. Fa centenars de milions d'anys, microorganismes que vivien als oceans atrapant l'energia solar es van acabar dipositant als fons marins. Durant uns centenars de milions d'anys més, aquestes restes es van transformar en petroli. Ara ens podem preguntar si serem capaços de refer aquest procés de forma ràpida i desenvolupar carburants sense llançar més carboni a l'atmosfera. Hem d'intentar-ho. Quan el petroli es vessa, no només provoca un drama ecològic: també estem llançant un producte en què el planeta ha guardat energia i substàncies precioses. ≡